

Časopisi so v Indiji v rokah finančnih in industrijskih magnatov

NEW DELHI, novembra. — Pred opečnatim rdečim enonadstropnim poslopjem na Connaught Circus ni več straž stakovajočih. Umaknili so jih po 53 dneh in nočeh strazarjenja pred »Statesmanom«, najstarejšim in najbolj konservativnim indijskim dnevnikom. Najdaljša novinarska stavka v New Delhiju je končana in »Statesman« lahko spet izhaja, kot izhaja že 126 let.

Od zahtev stakovajočih po dodatku zaradi drugje, boljše delovnih razmerah in zimski obleki bo odločilo sodišče. Te zahteve niso nenavadne, kakor ni nenavaden tudi dolgotrajnost stavke. Bolj nenavaden je to, da je bil časopis, ki izhaja v 150.000 izvodih na teden, finančno kos takšnemu udarcu. Skoraj dvomesečna izguba dohodkov od naklade in oglasov je omajala že krepkeje predstavnike sedme sile po svetu.

»Statesman« ne grozi takšna katastrofa. Najbogatejšemu indijskemu industrialcu, ki je kupil časopis od angleških lastnikov, deficitnost dnevnika ne omaje aktivne bilance. Zanj je kakor za vsa tukajšnja velika denarna elita list bolj sredstvo za utrjevanje vpliva in ugleda kot pa vir dohodkov.

Pomade in lokomotive, mlo, kamioni, letala, jeklo in drugo blago z zajetnega in pisanega seznama o proizvodnem programu Tavovih tovarnov zagotavljajo trdno gmotno podlago tako v normal-

Beneški Slovenci naj bi bili že imeli šole v svojem materinem jeziku?

Zdi se, da je bila italijanska javnost svoj čas zelo slabo obveščena o položaju v Beneški Sloveniji. Prav je, da se ob robu stoletnice plebsitaca 22.X.1866, ki je to delično prisodil Italiji, napiše nekaj tudi o tem vprašanju. Eden od predstavnikov italijanske kulture v Kopru, Francesco Babudri, je leta 1919 izdal brošuro z naslovom »Tukaj smo terebomo ostali. Novim podložnikom Italije«. Namenil jo je verjetno prvim Slovincem iz okolice Kopra. Pisana je v slabi slovenščini. Babudri je beneške Slovence novim podložnikom Italije — in tu milo slovo Slovence in Hrvatke, ki so prišli leta 1918 v sestavo te države — postavil za vzor. Po letu 1866 naj bi jim Italija nudila kar najširše možnosti za gospodarski in kulturni razvoj; dala naj bi jim kakrat tudi šole v materinem jeziku. Toda, pogledmo, kaj piše o tem vprašanju sam Babudri!

»Glejte Slovence pri Cividalu, ki so že od leta 1866 pod Italijo, ki jim dala popolno narodno svobodo, tudi v slovenskih šolah. Zato so bili vedno zelo zadovoljni: nikdar niso želeli odtrgavati se od Italije, toda so še sedaj v svetovni vojni bili hrabri in vredni italijanski vojski.« (Str. 4).

»Tudi pri Cividalu v laški Fur-lanji živijo Slovenci, toda Italija je vedno zanje skrbela, pa tudi fur-lanski Slovenci so bili v vojni hrabri in zvesti laški vojak. Zakaj? V zahvalo za to, ker jim je Italija dala mati, uvažuje njihov slovenski jezik ter jim dala slovenske šole. Tudi pri vas bode spoštovala slovensčin in vaši otroci ne bodo nikdar pozabili svoje lepe materinščine.« (Str. 19).

Slovinci, ki so brali Babudrijevo brošuro, so si lahko mislili, da jim bo Italija res nudila po vzoru beneških Slovencev kar največja jamstva za njihov nadaljnji razvoj.

Ne bi imelo smisla, če bi zdaj vnovič vtilčili na dan, kaj vse je zagrešilo zlasti fašizem, saj teče vse razvoj že odločno v smeri vedno večjega spoštovanja pravic narodnih manjšin povsod po svetu, hoteli smo opozoriti le na vprašanje, o katerem se je razmeroma malo pisalo, to je na nekdanjo slabo obveščenost italijanske javnosti o položaju v Beneški Sloveniji.

Ce je Babudri pisal, da so imeli beneški Slovenci šole v materinem jeziku, pomeni, da je tudi želel, da bi jih imeli. Če ni bil dovolj obveščen o njihovih problemih, je to povsem druga stvar. Željo italijanskega kulturnika (v kolikor je bila res iskrena!), da bi beneški Slovenci imeli svoje šole, smemo smatrati ne samo za napredno, temveč tudi za plemenito.

SREČKO VILHAR

SLOVENSKO GLEDALIŠČE

pripravlja
otroško
predstavo

OBUTI
MAČEK

Še vedno pretresljive slike s poplavljenih področij: neka družina s področja Padove Delte se je le z nekaterimi stvarmi rešila iz poplavljenih hiš in prispela »na suho«.

ŽE NA PRVEM NASTOPU LEP USPEH

Jugoslovanka Nikica Marinović druga v tekmovanju za »miss sveta«

Želi postati modna kreatorka in sodelovati z Aleksandrom Joksimovićem, ki je napravil njene obleke za nastop v Londonu

LONDON, novembra. — V vseh šestih letih, odkar po vojni traja izboranje »miss sveta« v Londonu, se še ni dogodilo, da bi prvo in drugo mesto zasedli dekleti iz Indije in Jugoslavije. Jugoslavija je sploh prvič poslala svojo reprezentantko na ta izbor, Indijka Reita Farija pa je šele druga iz Indije, ki je po presledku petih let spet prišla v finale te tradicionalne prireditve.

Dve dekleti, ki sta se s približno enakimi šansi potegovali za prvo mesto, sta postali odlični prijatelji med bivanjem v luksuznem hotelu »Waldorf« v Londonu. Res je, da niti Jugoslovanka Nikica Marinović in niti Indijka nista mislili, da sta favoriti, in sploh nista pričakovali kakega posebnega uspeha vse do generalne vaje, kateri je tudi prisostvovalo mnogo gledalcev. Navzdno pa so že tedaj z burnim plaskanjem 24 ur pred finalom pokazali, kako sta jim všeč te dve dekleti bodisi v lepih oblekah bodisi v kopalkah. Tako publika kot žirija sta bili prijetno iznenadeni, ko so se Nikica, Reita ter simpatična in zelo elegantna Grkinja Efi Plumbi na koncu prireditve druga drugo objele. Lepotice očitno v tem trenutku niso mislile na vrstni red. Bolj so bile vesele tega, da so med tolikimi dekleti prav one izbrane za zmagovalke.

BODOČA ZDRAVNICA

Mogoče je največja zanimivost letošnjega tekmovanja za najlepše dekle sveta v tem, da nobena

od zmagovalk ne namerava postati filmska igralka in tudi ne misli na pot okrog sveta z reklamiranjem raznih proizvodov.

Nikica Marinović

Čeprav je Ann Sindi pred dvema letoma uspeła, da se s svojimi propagandnimi potovanji zasluzila kar 60.000 dolarjev, pa krasna Indijka Reita Farija ne namerava izkoristiti take priloznosti, ker ima drugačne ambicije. Reita je ena izmed najstarejših udeležek letošnje prireditve. Ima 23 let in v kratkem bo dokončala medicinski študij. Ko so jo vprašali, kaj namerava, je odgovorila: »Srečna sem, ker mi bo nagrada 2500 angleških funtov (okrog 4.250.000 lir) omogočila, da čimprej dokončam fakulteto ter si nabavim tiste instrumente, ki si jih navadno zdravniki ne morejo kupiti že v prvih letih dela. Moja želja je služiti svoji domovini kot zdravnica, kar je v današnjih časih Indiji gotovo zelo potrebno.«

Ambicija Nikice Marinović je ostala ista kot prej: postati želi modna kreatorka. V začetku bo morda manekenka, v vsakem primeru pa bi, tako zatrjuje, najraje sodelovala z Aleksandrom Joksimovićem, beograjskim modnim kreatorkom, ki ji je pripravil izredno lepe obleke, s katerimi je v Londonu zbudila veliko pozornost. Na vseh teh oblekah raznih vrst za razne prilike so opazni narodni motivi in to je omogočilo novo uveljavljanje jugoslovanskega stila v Evropi.

PORAZ »LUTK«

Za izbor »miss sveta« je najbolj značilno, da so bile vse lepotice med seboj v zelo prijateljskih odnosih. Tako je predvsem opravičen osnovni cilj takih prireditev: zblizevanje deklet iz raznih dežel, tako da je pri vsem tem čim manj tekmovalne atmosfere. Zdi se, da se je podobnih načel držala tudi mednarodna žirija, v kateri so bili člani iz vseh strani sveta in ki je to pot opustila favoriziranje lukstskih plovov in seksualnih deklet.

Tako se je zgodilo, da so doživel največje razočaranje tisti, ki so stali v »Veliki Britaniji« so seveda tudi pri tej priložnosti organizirali stavo. Še nekaj ur pred finalom so dajali največ šans plovavši lepotici (Dani Calter iz Vancouverja (Kanada), ki ima šele 18 let in zelo spominja na Marilyn Monroe. Njen smehljaj ni uspel osvojiti sodnikov in plasirala se je samo med prvimi petnajstimi. Nasprotno pa je mnogo pogledov pritegnila italijanska predstavnica Gigliola Carbonara, 23-letna študentka, ki je edina od vseh udeležek vnaprej izjavila, da želi postati »miss sveta«. Kot vse druge lepotice se je tudi ona pojavila v kopalkah kostimu toda — bosca. Uspejo ji je, da osvoji občinstvo in žirijo s svojim nenavadno prirodnim obnašanjem in ženstvenostjo in zasedla je peto mesto. Brazilska predstavnica Mariuci Manvaler je tudi študentka in ima 18 let, lepe črne lase in črne oči. Verjetno se ji bo izpolnila največja želja, da postane filmska igralka v Braziliji — ker je z velikim številom glasov prišla med pet nagrajenih tekmovalk.

Veliko razočaranje pa je doživela ameriška predstavnica Denis Blair, ki želi igrati na televiziji in v filmih. Komaj je zasedla šesto mesto in v finalnem delu tekmovanja se ni nič kaj posebno uveljavila.

Vsa dekleta so si oddahnila, ko je bilo vse prireditve konec. Organizator jim je za zadnjih osem dni pripravil precej naporn. Med bivanjem v Londonu je bilo seveda tudi marsikaj prijetnega, toda nobena s svobodnega trenutka. Zadnja dva dneva sta bila izpolnjena izključno z vajami. Vedelo se je, da bo to prireditve gledalo po televiziji na milijone Britancev. Petdeset deklet, od katerih nobena ni igralka, je zares predstavljalo veliko skupino za vzbujanje. Upoštevati je bilo tre-

V ZDA zahtevajo novo preiskavo o atentatu na Kennedyja

Že nekaj časa stopa v ameriškem tisku zopet vse bolj v ospredje atentat na Kennedyja. Vedno bolj se poudarja, da uradno poročilo o atentatu ni bilo popolno.

Najbolj razširjen ameriški tednik »Life« zahteva v svoji zadnji številki, naj se preiskava o umoru Kennedyja ponovi. Nekaj več kot pred dvema letoma je »komisija Warren«, ki jo je imenoval predsednik Johnson za preiskavo o zločinu, predložila svoje zaključke: Kennedyja je ubil mlad bivši mornariški strelce Lee Oswald, duševno bolan, in delal je sam brez sodelovanja kogar koli. Po mnenju »komisije Warren« se je zdelo to dejstvo izven vsakega »pametnega dvoma«. »Life« pa piše: »Ostajajo pametni in vzne-mirajoči dvomi. Vsičuje se za-ključek: državni interes zahteva, da se ti dvomi razvozlaajo. Posta-

viti je treba nov preiskovalni organizem, lahko tudi po pobudi kongresa. Mirno, v atmosferi natančne objektivnosti, brez problema, da pomiri močno vznemirjeno državo, bi moral ta organizem zopet proučiti vsak dokaz — tudi tiste, ki jih »komisija Warren« ni upoštevala.«

»Life« se sedaj ne sklicuje na knjige in članke, ki kritizirajo Warrenovo poročilo in so bili do sedaj objavljeni, temveč predstav-lja svojo dokumentacijo: fotogra-ma nekoga filma, ki ga je posnel amater Abraham Zapruder v Dal-lasu v trenutku, ko je bil Ken-nedy umorjen, in pa pričevanje guvernerja Teksasa Johna Con-nallyja, ki je bil skupaj z ženo na istem avtomobilu, s katerim sta potovala predstojnik in Jacquel-ine Connally, ki je bil tedaj ran-jen, kar najbolj absolutno izklu-čuje, da je bil ranjen s kroglo, ki naj bi bila pu-j rnila pred-sednika: »Kar se mene tiče, ni teorij, ki bi držale: sem absolut-no gotov in tudi Neille (žena) je gotova, da je en strel povzročil rano predsedniku, in da je drug strel zadel mene.« Fotogrami Za-pruderjevega filma pa potrjujejo — ali se zdi, da potrjujejo — Connallyjeve spomine.

Za razumevanje važnosti Lifo-vega odkritja, je treba upošte-vati, da je Zapruderjev film omogočil z absolutno točnostjo kro-nometrirati razvoj dogodkov: to pa je glavno, na kar se oslanja Warrenovo poročilo. S točke, kjer se je nahajal, Oswald ni mogel streljati več kot trikrat, ker ma-terialno ni imel časa. To pa po-meni — iz vzrokov, ki bi jih bilo predložiti tukaj razlagati — da je moral biti Connally, če je War-renovo poročilo točno, nujno za-det z isto kroglo, ki je povzročila prvo Kennedyjevo rano. Drugače (po Lifu) je to neizpodbitno) pa so morali biti ne samo trije tem-več najmanj štiri strelci: prevec za Oswalda.

Ugledna revija ne pride do ta-kega zaključka. Omejuje se le na pripombo, da je taka hipoteza ve-ljavna. Če bi se izkazalo, da je resnična, bi nastala cela vrsta zaključkov z dokaj zmedeno lo-giko: če je bilo več strelcev kot trije, je bilo nujno več strelcev kot en sam, torej je šlo za kom-plot, velik ali majhen — to ni važno, zaključki »komisije War-

ren« torej niso zanesljivi. Life piše o tem: »Samo ena pri-ča je absolutno zanesljiva: film-ski aparat Abrahama Zapruderja, ki je posnel vse sekvence umo-ra. Trak je tekel s hitrostjo 18,3 fotograma na minuto, to je nekaj več kot dvajsetino sekunde za vsak fotogram.« Tednik je pri-merjal te fotografe, ki so v nje-govi posesti, ker jih je pred ča-som kupil od Zapruderja, s spo-mini Connallyja, ki je svoj čas pred »komisijo Warren« z veliko odločnostjo zatrjeval iste stvari, kot jih sedaj objavlja Life.

Na kratko, po rekonstrukciji Lifa so se dogodki tako le raz-vili: Pri fotogramu 208 traku gre avtomobil s Kennedyjem in Con-nallyjem ven s polja Zapruderje-vega snemalnega aparata, ki je skrit za veliko reklamno tablo. V tistem trenutku Kennedy se ni bil zadel: smehlja se in z roko pozdravlja množico. Pri fotogramu 222 pa se avtomobil zo-bloka izza reklamne table. Connally se pojavi miren. Pri fotogramu 225 se zopet pričena kazati Kennedy in zelo dobro je videti, da je bil zadel. »Njegov obraz ima krčevite poteze, čeprav je Connally videti še vedno ve-der«, piše Life.

Tu se prične Connally obračati na levo. »Prepričan sem — pravi teksaški guverner — da sem na-pravil tisti gip, preden sem bil zadel.« Pri fotogramu 230 dvigne Kennedy roke h glavi, Connally gleda naravnost predse in drži z desnico — katere zapetost je bilo potem zadeto — kloбок. Šele pri fotogramu 236 kaže Connally, da je bil zadel: usta so odprta, rama upognjena. Pri fotogramu 242 se Connally zviže.

Rekonstrukcija dogodkov se zdi torej jasna. Kennedy ni mogel biti zadel po fotogramu 225. Con-nally pa ni mogel biti zadel, če so njegovi spomini točni, pred fo-togramom 234. Presledek devetih fotogramov pa je predlog za en sam projekt in prevec kratak za dva strela, izstreljena iz iste puške.

Po mnenju Lifa — to je zaklju-ček, do katerega so prišli sicer tudi nekateri najbolj objektivni kritiki Warrenovega poročila — je skrivnost še vedno nerazjasnje-na. Edina trditve, ki jo je mogoče resno postaviti, je ta, da se je dodatna preiskava pokazala po-trebna.

V NEMSKEM KULTURNEM INŠTITUTU

Pokrajine Italije in Makedonije Joachim-Carla Friedricha

V nemškem kulturnem inštitu-tu razstavlja dvainšestdesetletni akad. slikar Joachim-Carl Fried-rih iz Berlina, kjer se je rodil in je danes lektor za anatomske risbe in modele na medicinski fakulteti univerze. Katalog navaja mnogo razstav v Nemčiji in Av-striji, pa tudi na Japonskem in v Afriki. Če k temu dejstvu do-damo še, da je strasten pešec, ki je prehodil dokaj celi preki Bol-garije, Grčije in Turčije do Egipt-a ter se povzpel tudi na višje gore Slovenije, potem smo že ne-koliko nakazali njegovo slikarsko usmerjenost. Ta nikakor ne more biti najnaprednejša, vendar pa v prikazanih akvarelih pokrajin Ita-lije in Makedonije ne zasledimo pričakovane natančnosti preslika-vanja narave. To pač ne more biti cilj nemirnega potnika, ki hiti iz kraja v kraj. Zato je ute-meljen njegov hitri način slika-nja. Z njim skoro ekspresionistično v trenutni zviženosti nakaže splošni vtis kot ga občuti potu-narave.

Široko razlivačo se ploskve kontrastnih barv, ki pričajo, da je v mladosti slikar močno do-življal zmagoslavje nemškega eks-presionizma, plahutajo kot bela krila ptic na temnemodrih ob-zorjih ali pa buhte kot ognjeni žublj vedno pred novimi prizori zobjl med sočnim zelenjem goz-dov in trat v cvetju. Iz teh barv-

nih vrtincev pa štrle kot skale iz morja oglate kmečke hiše. Kljub številnim prikazom italijanske po-krajine pa se nam zde le-te no-ve, ker slikar išče njih lepoto daleč od splošno znanih letovskih krajev.

Friedrichovi akvareli so prej pesmi kakor pa slike. Pesmi v barvah, ki topolepe opevajo žarčo lepoto dolin, gričev, polj in obre-žij rek ter jezer južnih dežel, kar bi to moglo podati z utripi njih črtnih obrisov.

In vendar igra črta veliko vlo-gio v Friedrichovi umetnosti, brž ko jo loči od pestrosti svojih barv. O tem priča zbirka risb obrazov, med katerimi zasledimo obraze slavnih ljudi. Tako n.p.r. slikarja Maxa Liebermanna, pisatelja Heinricha Manna, očeta atomske fizike Maxa Plancka in druge. So pa te risbe izršene v raznih le-tih slikarskega udejstvovanja. Za-to jih podaja večina v velikih fotografskih posnetkih. Tudi v njih je ekspresionizem, a le v dobesednosti naziva, ker to je predvsem ojačeno podčrtavanje duševnega izraza ljudi. Vse pa prekašata v tem krepko a tenko-čutno podana obraza Karla Em-mericha Hirta in pa znamenite, še vedno delujoče vzgojiteljice gledaliških plesalk osemdesetletne Mary Wigmanove.

MILKO BAMBIC

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Odloči-li se boste za delo, ki zahteva na-tančnost in potrpežljivost. Ne zbu-jajte ljubosumnosti v ljubljeni o-sebi.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Ne spre-jemajte obveznosti, ki jih ne boste mogli izpolniti. Nekdo vam bo iz-razil svojo hvalačnost za storjeno us-lugo.

DVOJKA (od 21.5. do 21.6.) Pri-poročljivo je, čeprav samo začasno, zavezanost z nekim tekmečem. Od-lično razumevanje v družini.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Utrdite svoje poslovne zveze in sodelova-nje, zavezanost obsegu. Ne od-povajte se nekemu potovanju.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Uspeh vam je zagotovljen bolj spričo vztrajnosti, ki jo boste pokazali, kot pa srečo. Bodite bolj varčni.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Slu-čajno se boste srečali z nekom, ki vam bo nudil potrebno pomoč. Sto-rili boste dobrodelno dejanje, ki ga bodo vsi zelo cenili.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.)

FILATELIJA

Jugoslovanske znamke za novo leto

Kot pred zadnjo letošnjo izda-jo bo Skupnost jugoslovanskih PTT dala v prodajo 25. novem-bra »Novoletno serijo«. Serija bo obsegala 3 znamke, ki bodo na-menjane predvsem frankirani novoletni voščilnici. Ker se v krajevnem in medkrajevnem po-stnem prometu največ rabijo zna-mke za 15 in 20 par, v mednarod-nem pa za 30 par, bodo izšle znamke v teh vrednostih in v nakladah, ki ustrezajo potrebam. Na znamkah bodo naslednji mo-tivi:

0,15 Ndin — temno modra in oranžno okrasa — stiliziran zim-ski pejzaž; naklada 30.000.000;

0,25 Ndin — vijoličasta in o-ranžno rjava — dedek Mrz; na-klada 15.000.000;

0,30 Ndin — temno zelena in oranžno rjava — stilizirana no-voletna jelka; naklada 10.000.000.

Osutke za znamke sta izdelala akademski slikarja Bojana Spre-mo in Andreja Milenkovič iz Beo-grada. Znamke bo natisnil v of-setnem tisku Zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu v prodaj-nih polah po 50 kosov. Velikost znamk bo enaka velikosti fran-kovnih znamk.

Proces proti morilec

treh stražnikov

LONDON. — Petega decembra se bo začela sodna obravnava proti Robertu, Whitneyju in Dud-dyju, ki so obtoženi umora treh londonskih stražnikov. Z napo-vdani proces proti Whitneyju in Duddyju so bili prelozili, ker so se iskali izginulca Roberta, ki so ga našli šele pred dnevi pod kupom slame.

Vlačilca za Reko

iz Benetk

REKA. — Leta 1968 bo reško pristanišče dobilo dva velika vla-čilca, vsakega s 1400 KM, ki ju bodo zgradili na ladjedelnici v Benetkah. Rzen za vleko in re-ševanje ladij bosta vlačilca namen-jena tudi za gašenje požarov in bosta opremljena z najsodobnej-šimi gasilskimi napravami. Vla-čilca bodo potrebvali zlasti pri delih v novem pristanišču v Ba-kru, kjer bodo že s prihodnjim letom začele pristajati največje čezmorske ladje.

Košarje pristančnice ima zdaj štiri vlačilce, kar pa ne po števi-lu ne po moči ne ustreza letne-mu prometu, ki naj bi letos, ka-kor računajo, dosegel okrog 8 mi-lionov ton.

